บุคลิกภาพกับสายงานอาชีพ

วิเชียร ตีรสุภาพกุล

กล่าวกันว่า คนเราจะมีความสุขมากขึ้น และทำงานได้ผลงานมากที่สุดได้ เมื่องานอาชีพของตนเหมาะกับบุคลิกภาพของตัว นี่คืออีกทฤษฎีหนึ่ง (ท่ามกลางทฤษฎีทางจิตวิทยาอีกหลายสำนัก) ที่พัฒนาขึ้นมาจากสำนักฮอลแลนด์

John Holland ซึ่งเป็นนักวิจัย เชื่อว่าคนเรามีหลายประเภทต่าง ๆ กัน แต่คนที่จะทำงานได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อสมพงษ์กับงาน ที่ไม่เพียงสร้างผลงานอย่างมีคุณประโยชน์โดยอาศัยจุดแข็งของเขาเท่านั้น ทว่ายังสามารถออกแบบวิธีทำงานให้ได้อย่างดีที่สุดได้ แล้วจะส่งผลให้ได้ผลิตผล และคุณภาพของงานที่สูงอีกด้วย

แล้วเราจะบริหารจัดการให้เหมาะกับสถานที่ทำงานได้อย่างไร พนักงานจะรู้สึกอย่างไรขณะที่ทำงานในสำนักงาน รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะส่งผลกระทบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาปฏิบัติอย่างไรอีกด้วย

John Holland กล่าวว่า มีบุคลิกลักษณะหลัก ๆ อยู่ 6 ประเภทด้วยกันที่จะเป็นตัวกำหนดงานพนักงานสมัยใหม่ จากงานประเมินของเขา ได้นำเสนอโครงข่ายที่จะช่วยพิจารณาถึงความสนใจในการเลือกอาชีพงาน รวมทั้งสมพงษ์กับสภาพแวดล้อมของงานในอุดมคติ ซึ่งคนที่มีบุคลิกภาพนั้น ๆ จะสามารถทำงานตามลักษณะงานที่จะสร้างความพอใจ และสร้างผลงานได้

บุคลิกภาพทั้ง 6 ประเภทประกอบด้วย นักปฏิบัติ นักสำรวจ ศิลปิน นักสังคมสงเคราะห์ นักธุรกิจ และสามัญธรรมดา ทฤษฎีนี้ได้แยกประเภทคนออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามมุมมอง โดยการประเมินว่าบุคคลนั้น ๆ เข้าถึง และปฏิบัติต่อสถานการณ์ชีวิตอย่างไร และปรากฏว่าคนส่วนมากจะมีบุคลิกภาพมากกว่าหนึ่งประเภท และยังมีข้อน่าสังเกตอีกด้วยว่า คนที่มีบุคลิกภาพเหมือนกัน มีแนวโน้มว่าทำงานได้ดีเยี่ยมกว่าคนประเภทอื่น แต่ลักษณะงานโดด ๆ นั้น จะทำงานได้ดีเยี่ยมหรือเป็นกลุ่มงานพิเศษที่เหนือกว่าคนประเภทอื่น ๆ

ขอให้อ่านประเภทบุคลิกภาพทั้งหกนี้ และพิจารณาพนักงานในสถานที่ทำงานของท่าน ในอนาคตเมื่อจะสร้างทีมงานขึ้นมา หรือสรรหาพนักงานใหม่ ๆ แล้ว จะได้เป็นประโยชน์และผลดีต่อทุก ๆ คน นั่น คือ พนักงานแต่ละคน แต่ละประเภทสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ จะได้สร้างผลงานความสำเร็จในงานภายในสภาพแวดล้อมที่ “ได้เลือก” แล้ว

ประเภทบุคลิกภาพทั้งหก

นักปฏิบัติ (Realistic/Doer)

คนบางคนที่ชื่นชอบการลงมือทำ เช่นจะด้วยการลงมือทำและซ่อมแซมสิ่งของประเภทต่าง ๆ ประกอบชิ้นงาน หรือทำงานด้วยการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ บางครั้งพวกนี้ชอบการทำงานนอกสถานที่ และหางานที่สนุก ๆ กับอาชีพที่สามารถแสดงออกด้วยงานที่ใช้ ฝีไม้ลายมือ หรือประเภทที่ใช้ทักษะแรงงาน นักปฏิบัติจะทำงานได้ดีกับเครื่องไม้ เครื่องมือ เครื่องจักร และการเขียนแบบเครื่องกล เขาจะให้คุณค่ากับงานจากการมองเห็นด้วยตา และสัมผัสได้ พวกนี้มักจะมองตัวเองว่าเป็นนักปฏิบัติ สามารถลงมือทำไม่ว่าจะเป็นงานฝีมือที่ต้องลงมือทำหรืองานจักรกล

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: เมื่อทำงานเดี่ยว ๆ หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นในงานประเภทที่เป็นของจริง จับต้องได้

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร : นักสำรวจ (Investigative) หรือคนธรรมดาสามัญ (Conventional)

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ :

- ช่างไม้
- ช่างไฟฟ้า
- นักบิน
- วิศวกร
- ช่างยนต์

นักสำรวจ/นักคิด (Investigative/Thinker)

เรื่องที่น่าวิเคราะห์ที่สุดของบุคลิกภาพทั้งหกนั้น กลุ่มนี้ชอบศึกษา และแก้สมการ โจทย์คณิตศาสตร์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ พวกนี้จะไม่มีทักษะความชำนาญในการเจรจาต่อรอง แต่จะทำงานได้ดีเยี่ยมในงานที่ได้เลือกแล้ว ซึ่งทำให้เขาทำงานได้อย่างดีร่วมกับคนอื่นที่มีพื้นฐานธรรมดา ๆ พวกนี้มองตนเองว่ามีความแม่นยำ และมีภูมิรู้ฉลาด และมีความรอบรู้ในงานดีพอแก่การปฏิบัติหน้าที่จนได้ผลงานดี

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: ทำงานเดี่ยว ๆ ตามลำพัง หรือทำงานร่วมกับคนที่เป็นประเภทนักสำรวจ

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร : นักปฏิบัติ หรือคนที่เป็นประเภทศิลปิน

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ:

- นักชีววิทยา
- นักคณิตศาสตร์
- คอมพิวเตอร์โปรแกรมเมอร์
- นักสำรวจ
- เภสัชกร

ศิลปิน (นักสร้างสรรค์/Creator)

คนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญแก่คนที่แสดงออก และเป็นอิสระ โดยธรรมชาติแล้วพวกเขาเลื่อมใส ชื่นชมงานศิลปะที่สร้างสรรค์ รวมทั้งงานเขียน และดนตรี พวกเขามองตนเองว่าเป็นคนที่แสดงออก และเป็นต้นแบบ และยังชอบที่จะหลีกเลี่ยงการเลือกอาชีพที่ต้องทำตามคำสั่ง หรือกิจกรรมที่ซ้ำซากจำเจ พวกเขาสนุกกับการทำงานเป็นกลุ่ม ถ้าหากได้รับอนุญาตยินยอมให้แสดงออกอย่างอิสระ และได้กำลังใจในการแชร์ความคิดเห็น

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: ทำงานเป็นกลุ่มที่ยอมให้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งทีมงานที่ไม่ต้องเป็นแบบระบบ

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร: นักคิด นักสำรวจ และนักสังคมสงเคราะห์

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ:

- กราฟฟิคดีไซเนอร์
- นักดนตรี
- บรรณาธิการ
- ครูศิลปะ
- นักแสดง

นักสังคมสงเคราะห์ (ผู้ให้ความช่วยเหลือ)

บรรดาคนที่มีบุคลิกภาพแบบนักสังคมสงเคราะห์นั้น ชอบที่จะ “ครอบงำ” สภาพแวดล้อมของตน นี่คือเรื่องที่เหมือนกัน/ร่วมกันมากที่สุดในจำนวน 6 ประเภท และหลาย ๆ คนจะมีคุณลักษณะประเภทนี้เป็นไปตามกลุ่มอื่น ๆ ของตนด้วย พวกเขาให้คุณค่าความสำคัญเป็นพิเศษด้วยการให้บริการช่วยเหลือคนอื่น ๆ และสนุกกับสายอาชีพที่เลือก ซึ่งทำให้ทำงานใกล้ชิดกับผู้คน เงื่อนไขการทำงานในอุดมคติ คือ การทำงานกับคนอื่น ๆ ที่ให้ความไว้วางใจ ให้ความเชื่อถือ ให้การช่วยเหลือ และแสดงถึงความรู้สึกประทับใจด้วย

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: ทำงานในสถานการณ์ที่เป็นกลุ่ม และเป็นทีม ซึ่งพวกนี้รู้สึกว่าตนเองเป็นที่ต้องการ

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร: ศิลปิน และนักธุรกิจ

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ:

- ที่ปรึกษา
- บรรณารักษ์
- นักสังคมสงเคราะห์ นักทำงานเพื่อสังคม
- นักกายภาพบำบัด
- พยาบาล

นักธุรกิจ (โน้มน้าวชักชวน/Persuader)

ส่วนมากมักจะเป็นคนนำ และโน้มน้าวชักจูงใจคน กลุ่มนี้เกิดมาเพื่อขาย และมีแนวโน้มให้คุณค่าความสำคัญทางด้านธุรกิจหรือการเมืองโดยแท้ทีเดียว พวกเขามองตนเองว่าชอบเข้าสังคม และมีความทะเยอทะยาน และลักษณะแบบแนวพื้นบ้านด้วยจริง ๆ แล้ว พวกนี้ต้องมีทักษะในการเข้าหา และได้กลุ่มคนเพื่อที่จะสร้าง และมีหนทางในการพึ่งพาอาศัย พวกเขาจึงระมัดระวัง

คือ หลีกเลี่ยงคนที่ดำเนินการแบบเป็นระบบวิทยาศาสตร์ และวิเคราะห์มากเกินไป แต่ถูกดึงดูดอย่างชัดเจนไปยังสายอาชีพที่ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันได้

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: ทำงานเป็นกลุ่ม และกับคนทุกประเภทในตำแหน่งผู้นำ

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร: นักสังคมสงเคราะห์ นักทำงานเพื่อสังคม และคนธรรมดาทั่วไป

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ:

- ผู้จัดการฝ่ายขาย
- ตัวแทนอสังหาริมทรัพย์
- ครูใหญ่
- ทนายความ
- ผู้จัดการโรงแรม

ธรรมดาสามัญ (ผู้จัดงาน/Organizer)

เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ที่น่าจะชื่นชอบอาชีพทางเลือกที่ตนสามารถทำงานกับคนจำนวนมาก ๆ งานเอกสารบันทึก หรือเครื่องจักรต่าง ๆ พวกนี้จะเพลิดเพลินกับงานภารกิจที่ซ้ำ ๆ จำเจที่ต้องทำให้เสร็จตามระเบียบ และยังชอบหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่กำกวมไม่ชัดเจน พวกนี้มองตนเองว่ามีระเบียบ และชำนาญด้านการปฏิบัติตามระเบียบ หรือคำสั่ง พวกนี้จะให้ความสำคัญหรือคุณค่าเรื่องความสำเร็จในธุรกิจ และสนุกกับการทำงานกับคน แต่จะทำได้ดีเลิศเป็นส่วนน้อย ทำงานเป็นกลุ่มที่มีระบบระเบียบซึ่งพวกนี้รู้จักความรับผิดชอบของตน

ทำงานได้ดีเยี่ยมอย่างไร: ทำงานเป็นกลุ่มที่มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบไว้แล้วสำหรับทุกคนในกลุ่ม

สมพงษ์เข้ากันได้กับใคร: นักธุรกิจหรือนักปฏิบัติ

สายงานอาชีพทางเลือกที่เหมาะ:

- นักบัญชี
- เลขานุการ
- พนักงานธนาคารที่ให้บริการลูกค้า
- คนส่งไปรษณีย์
- ที่ปรึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์

ความหมายของสถานที่ทำงาน

เมื่อทำการวางแผนสภาพแวดล้อมในสำนักงานของท่าน น่าจะพิจารณาความแตกต่างลักษณะงานอาชีพที่เลือกแล้วของคนทั้งหกประเภทนี้ด้วยว่ามีแนวโน้มสนุกกับงานที่จะทำเพียงใด

แต่ละคนที่เป็นประเภทศิลปิน และนักธุรกิจนั้น อาจเป็นไปได้ว่าจะถูกดึงดูดเลือกสายงานอาชีพการตลาด และการขายก็เป็นได้ และเป็นไปได้ว่าอาจจะสนุกกับการมีปฏิสัมพันธ์ก็ได้ถ้าหากเข้ากลุ่มด้วยกัน

ท่านต้องแน่ใจที่จะให้พื้นที่แก่คนประเภทกลุ่มนักสำรวจ/นักคิด และประเภทนักปฏิบัติในการทำงานตามลำพัง แต่ควรพิจารณาให้มีพื้นที่ส่วนตัวเล็กหน่อย ทว่ามีความเป็นส่วนตัวเหมาะกับสายอาชีพที่จำเป็นต้องทำงานร่วมกับคนอื่นได้ด้วย

ส่วนหน่วยงานธรรมดา ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวกับสังคมนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนที่ทำสายอาชีพทรัพยากรมนุษย์ และงานรักษาความปลอดภัย ควรจะจัดวางอยู่ในจุดหรือพื้นที่ที่จะต้องมีการพบปะหรือปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรวมทั้งโอกาสต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือสนับสนุนคนอื่น ๆ

ท่านยังอาจต้องพิจารณาจัดวางกลุ่มประเภทคนธรรมดา (Conventional) ใกล้กับประเภทศิลปิน (Artistic) และประเภทนักธุรกิจ (Enterprising) โดยพิจารณาแต่ละบุคคลเหล่านี้ว่าน่าจะเหมาะกับสายอาชีพทางเลือกที่ให้พวกเขาเหล่านี้สนุกกับการทำงานเป็นทีม

สรุป

การจัดแบ่งคนออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น มีการจัดแบ่งประเภทบุคลิกภาพออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยสำนักจิตวิทยาต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่น้อย อย่างไรก็ดี การแบ่งประเภทบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้นถือเป็นแนวทางอย่างหนึ่งในการพิจารณาหรือสรรหาคัดเลือก (recruitment) จาก resume การสัมภาษณ์จากผู้ที่มาสมัครงานได้เช่นกัน